ميزان الحق

تحديث نعمت وشكرانيت

شوكت افزاى خلافت اسلاميه سريرآراى
سلطنت عثمانيه پادشاه عالیجاه
شهريار عالمپناه ملك حميد ديانتپرور
تاجدار عدالت كستر ظل رب مجيد
ولى نعمت عالم ولى نعمت بيمنتمز سلطان
غازى عبد الحميد خان ثانى ادام الله شوكته
وسلطنته واعزه ونصره لازال محفوفاً
بعناية الصمدانى ومؤيداً بتأييد الربانى
افندمز حضرتلرينك اوان سلطنت سنيه
ملوكانه لرى علوم ومعارفده بر دور
ترقى وبختيارى طالع سعادت اولمغله
بو وسيله ايله بك چوق آثار جليله مشهود
عين مفخرت اولمسيله برابر اشبو كوچك
بر اثر داعيانه م اولان ميزان الفت نام رساله
دخى بويله بر پادشاه ذيشانك دور حميديه
اقترانندن طولايى فخر ايلر

امام غزالى حضرتلرينك احياء العلوم نام
تأليف عاليلرندن مترجم

مترجمى حسين توفيق

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله
مطبعۀ عثمانيه ده طبع اولنمشدر

سنه ١٣٠٥

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi
Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud
Yeni Kayıt No 2085
Eski Kayıt No
T.C. İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Müdürlüğü
٢٠٨٥

الفت مبين

١٣٠٥

بسم الله الرحمن الرحيم

احسن تقويمده اولان حسن صورت وقامت
وخواص كائناتى جمع ايتمك مزيتيله
خلق وتكريم بيوريلان انسانده برنجى مزيت
حسن اخلاقدر . اخلاق حميده انسانك
بك قيمتدار فضائلندندر ولديغى جهتله جناب
بارى تعالى وتقدس حضرتلرى قرآن كريمنده
منبع محاسن اخلاق جميله ومعدن فضائل
وكمالات جليله اولان جناب رسالتمآب

صلى الله عليه وسلم افندمز حضرتلرينك
محاسن اخلاق جليلهٔ نبويه لرينى مدح
بيورديغى كبى مكارم اخلاقه دائر بك چوق آيات
جليلهٔ قرآنيه واحاديث شريفهٔ نبويه وارد
اولمسيله حسن اخلاقك مزيت وشرفى
آرتدقجه آرتمشدر . بنابرين محاسن اخلاقله
درجات الفت وخالصانه محبتله كوريشيله جك
احبابده وجودى مشروط اولان خصال
وحقوق اخوته رعايت وآداب مجالست حقنده
كتب معتبره دن نقلا بر رساله قلمه آلنمسى
وبو وسيله ايله تهذيب اخلاقه خدمت اولنمسى
وارد خاطر اولوب بو بابده اعاظم علماء جليلهٔ
اسلاميه دن امام غزالى حضرتلرينك احياء العلوم

نام تأليف عاليلرندە كى بيانلرى مطلوب اولان
مزايا وفوائدى جامع كورلمسيله خلاصه وجمله
ترجمه سى وبو رساله يه ده ميزان الفت
تسميه سى مناسب كورلمكله اول امرده محاسن
اخلاقدن برنبذه سنك تيمناً وتبركاً ذكر
وبياننه ابتدار اولنور

محاسن اخلاق

حكمت عفت شجاعت عدل
حلم سخا حيا كرم
تواضع كلامده ملايمت حسن معاشرت
قناعت كندوسندن بيوكه حرمت دعوته
اجابت قوكشويه رعايت يتيمه مرحمت

ناس بيننى اصلاحه غيرت اقرباني زيارت
ايتمك خلقه ايولك ايتمك مسافره اكرام
ايتمك طوغرى سويلمك غضب وقتنده
حدتنى كچشديروب اقتدار يله برابر عفو ايتمك
عهدينه ووعدينه وفا ايتمك امانتى ادا
ايتمك خسته يه استفسار خاطر ايتمك
اطعام طعام افشاء سلام جنازه يى
تشييع ايتمك فحش كلام وسب وشتمدن
مجانبت ايتمك جناب حقك نهى بيورديغى
غيبت وكذب وبخل وجفا ومكر
وخدعه ونميمه وناس بيننى افساد
وحقد وحسد وتفخر وتكبر وبغى
وظلم وعدوان وسائر مخل ديانت اولان

ستیلردن اجتناب ایتمك مكارم اخلاقدندر

اسباب الفت

جوار و مكتب و مدرسه و اقلام و حرفت
و یولجلق كبی تصادفی بر اجتماع سببیله ایكی
كمسه بیننده حاصل اولان الفت و صحبت
اختیاری اولمدیغندن بونلر صدد خارجنده
اولمغله جای بحث دكلدر فقط دنیوی
و یا اخروی بر استفاده مقصدیله و یا خالصاً
لله اوله رق انسانك اختیاریله حاصل اولان
الفت و صحبت درت قسمدر برنجیسی صورت
ظاهره سنده كی حسن و جمالی و یا صورت
باطنه سنده كی حسن اخلاق و كمال عقلی
و علم و فضلی كبی طبعاً مستحسن اولان
اوصاف ممدوحه‌یی استحسان ایدرك محضا
رؤیت و مشاهده سیله تلذذ ضمننده ذاته
اولان محبت و بو صورتله بشقه بر استفاده
مقصدیله اولمیان الفت و صحبت و یا بو
اوصافدن هیچ بری اولمقسزین قدرت بشریه‌نك
اطلاعندن عاجز اولدیغی اسباب دقیقه‌دن
بر مناسبت و مشابهت خفیه باطنه سببیله
بر كمسه‌نك طبعاً شبیهنه منجذب اوله رق
بینلرنده حاصل اولان الفت و صحبتدركه
طرف عالی حضرت رسالتپناه صلی الله علیه
وسلم افندیمزدن الارواح جنود مجنده
فما تعارف منها ائتلف وما تناكر منها اختلف

قول شريفيله تعبير وبيان بيوريلان بو نوع
الفت وصحبتدر ومالك بن دينار حضرتلری
بيورمشلركه احدهما اخرده اولان اوصافدن
بر وصفده اشتراك ايتمدكجه ايكی كشنه بيننده
الفت حاصل اولماز اجناس انسان اجناس
طيور كبيدر بينلرنده برمناسبت اولمدقجه
ايكی نوع قوش برلكده اوچماز بيورملريله
برقارغه ايله كوكرجينك الفت وانسيتلرينی
كورملريله تعجب بيوروب يورمكه باشلاملريله
ايكيسنكده طوپال اولديغی مشاهده بيورنجه
سبب الفت وصف مشترك اولان طوپاللق
اولديغی اكلامشلردر وبعض حكمانك هر بر
انسان كندی شكل وشبيهيله الفت وانسيت

ايدر وهر بر قوش كندی جنسيله طيران ايدر
كلامی بو مقوله الفت وصحبتدن كنايه در
اقسام الفتك ايكنجيسی ذاتنه اولان محبت دنيوی
برمقصده نيله وسيله اولمسی اعتباريله در
حظوظ دنيويه دن تحصيل جاه وماله نيله
وسيله مقصديله ارباب جاه وثروته محبت
وانلرايله الفت وصحبت وتحصيل ايتمكده
اولديغی علوم وفنونی مجرد جاه وثروت تحصيلنه
نيل وسيله سيله متعلمك استادينه اولان
محبتيله الفت وصحبتی كبی
اوچنجيسی ذاتنه اولان محبت مقصد اخرويه
نيله وسيله اولمسی اعتباريله در
تحصيل ايتمكده اولديغی علوم نافعه يی آخرتده

فوز و نجاته وسیله مقصدیله متعلمك
معلمنه الفت و محبتی كبی

درد نجیسی نه علم و عملندن و نه جاه ثروتندن
هیچ بر استفاده مقصدی اولمقسزین خالصاً
لله و فی الله ذاته اولان محبت و بو صورتله
حاصل اولان الفتدركه بالاده بیان
اولنان درجات الفت و صحبتك اك اعلا
و ادقی شو قسم اخیردر

خالصاً محبتله صحبتی اختیار اولنان
احبابه وجودی مشروط اولان صفات

هر بر انسان صحبتنه صالح اولماز حضرت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم افندمز «المرء علی دین
خلیله فلینظر احدكم من یخالل»

بیوردقلرندن و صحبتدن مقصود اولان
فوائده كوره صحبتی اختیار اولنان ذاتده
وجودی مشروط اولان خصال و صفاتك
تمیزی لابد ایسه ده انجق فوائد دنیویه
ضمننده اغراض تحتنده كی الفت و صحبت
صدد خارجنده اولدیغندن و فوائد دینیه
مقصدیله اولان صحبتده دخی اغراض مختلفه
بولندیغندن بنابرین خالصاً محبتله صحبتی
اختیار اولنان ذواتك عاقل و حسن اخلاق
صاحبی اولوب فاسق و مبتدع و حریص دنیا
اولمامالری اعتباریله كندیلرنده بش
خصلتك وجودی مشروطدر

برنجیسی عقلدركه رأس مالدر زیرا احمقك

صحبتندن خیر اولماز واحمقله احبابلق
طول مدت دوام ایتسنه بیله نهایت پایدار
اولماز چونکه احمق بلمیه رك منفعت قصدیله
مضرتدن خالی اولماز

ایکنجیسی حسن خلقدر که احبابده لابددر
چونکه چوق عاقل کمسنه واردر که حقیقت حالی
تمامیله درك وتفطن ایتسنه بیله حسن خلق
اصحابندن اولمامسندن وغضب وشهوت
وبخل وجبن کبی احوال نفسانیه سنه تبعیتله
صفات مذمومه سنك غلبه سیله عجزندن
نفسنده صواب اوله رق بلدیکی بر شیئه
مخالفت ایده جکندن عاقل اولسه بیله سوء
اخلاق اصحابنك صحبتنده خیر اولماز

اوچنجیسی فاسق اولمامقدر

فسقه مصر اولان کمسنه نك صحبتنده فائده
اولماز زیرا کناه کبائره اصراری
کندیسنده خوف الله اولمادیغنه دلیل
اولدیغندن جناب حقدن خوف وخشیتی
اولمیان کمسنه نك غائله سندن امین
اولنه میه جغندن بویله اولان کمسنه نك
صداقتنه اعتماد اولنماز واحوالك تغیریله ده
تلوندن کیرو قالمز

دردنجیسی اعتقاددر

زیرا اعتقادی اولمیان کمسنه نك شئومی وسوء
اعتقادینك سرایتیله برابر صحبتنده خیر
اولماز

بتن بخلی حریص اولمامقدر
دنیایه زیاده سیله حریص اولانکسنه نك
صحبتی سم قاتلدر زیرا طبیعت انسانیه تشبه
واقتدایه مجبوله اولوب بونکله برابر بلمیه رك
مصاحبنك طبیعتندن سارقه اولمغله
بومقوله لرله صحبت بالآخره انسانك دنیایه
حرص وطمعنی تحریك ایده جكندن بومقوله لرك
صحبت ومجالستندن احتراز لازمدر
احبابه دیانتی طلبه حث وترغیب حقنده
امیر المؤمنین عمر الفاروق رضی الله عنه
افندمز حضرتلرینك صحابهٔ کرامدن سعید
ابن مسیب حضرتلرینه خطابا امر وتبلیغ
بیوریلان کلمات حکمت آیات جلیله لری حرفیا

تبرکا ذکر اولنور
علیك باخوان الصدق تعش فی اکنافهم
فانهم زینة فی الرخاء وعدة فی البلاء وضع
امر اخیك علی احسنه حتی یجیئك ما یغلبك
منه واعتزل عدوك واحذر صدیقك الا الامین
من القوم ولا امین الا من خشی الله فلا تصحب
الفاجر فتتعلم من فجوره ولا تطلعه علی سرك
واستشر فی امرك الذین یخشون الله تعالی
سری کتم وعیبی ستر وفضائلی نشر وسیئاتی طی
ووقت شدت وحاجتمده بولنان احبابله
الفت ومصاحبت اولنمسنی وبویله احباب
بولنه مازسه وحدت التزام قلنمسنی بعض ادبا
توصیه بیورمشلردر

بو بابده امام علی کرم الله وجهه و رضی الله
افندمز حضرتلرینک نظماً بیان بیوردقلری
کلمات حکمت آیات جلیله لری تبرکاً ذکر اولنور

اِنَّ اَخَاكَ الْحَقَّ مَنْ كَانَ مَعَكْ
وَمَنْ يَضُرُّ نَفْسَهُ لِيَنْفَعَكْ
وَمَنْ اِذَا رَيْبُ الزَّمَانِ صَدَّعَكْ
شَتَّتَ فِيهِ شَمْلَهُ لِيَجْمَعَكْ

جعفر الصادق رضی الله عنه حضرتلری
بش دورلو کمسنه ایله مصاحبتدن منع
بیورمشلر برنجیسی یلانجیدر که سراب کبیدر
اوزاغی یاقلاشدیرر و یقینی اوزاقلاشدیرر
انسانی دائما آلدادر ایکنجیسی احمقدر که
منفعت قصدیله مضرت ایدر اوچنجیسی

بخیلدر که خستندن طولایی وقت احتیاجده
الفتی قطع ایدر دردنجیسی جباندر که وقت
شدتده انسانی براقوب فرار ایدر بشنجیسی
فاسقدر که طمعی مناسبتیله احبابنی
صاتار

خلفای دولت عباسیه دن مأمون حضرتلری
احباب اوچ قسمدر بیورمشلر برنجیسی غدا کبیدر که
انسان اندن مستغنی اوله ماز دیکری دوا
کبیدر که بعض وقت احتیاج اولور بعض زمان
لزوم کورلمز اوچنجیسی الفت و انسیتندن
هیچ نفع کورلمیان احبابدر که انسان بویله لرینه
الفتی آرزو ایتمز ایسه ده بویله لری خسته لغه
شبیه اولدیغندن ابتلا قبیلندن بعض دفعه ده

بونلر ایله الفت اولنه جغنی بیان بیورمشلر

حقوق اخوته رعایت

عقد رابطهٔ اخوت ایدن ایکی ذاتك حقوق اخوته رعایت ایتملری لازمدر بوده مال ونفس ولسان وقلب اعتباریله سكز مرتبه یه بالغدر

مالا معاونت

حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم افندمز لزوم معاونت خصوصنده ایکی شخصك اخوتنی بر انسانك یكدیكرینه معاونت ایدن ایکی الینه تشبیه بیورمشدر

مالا معاونت ایسه اوچ مرتبه اوزرینه در

اك اداناسی احبابنی خادمی منزلهسنده عد ایدرك احتیاجنی اكلامسی ویا احبابنك مراجعت ایتمسی اوزرینه فضلهٔ مالیله احتیاجنه معاونتدر

وسط مرتبهسی احبابنی نفسی درجهسنده طوتمقدر اك اعلا مرتبهسی ایسه احبابنی نفسنه تقدیم ایدرك احبابنك احتیاج وضرورتنی كندی احتیاج وضرورتنه ترجیحدر

بالذات معاونت

بودخی مالا معاونت درجاتنده در احبابنك مراجعتنده اظهار فرح وبشاشت وقبول منتله وجوداً اقتداری اولدیغی حالده احبابنك

مصالحنه بالذات معاونتدر
بوننك اك اعلا مرتبه سى احبابنك مصالحى
كندى ايشى كبى اولوب بلكه دها اهم
اولمليدر كندى ايشندن نصل غفلت ايتمزسه
دائما احبابنك احوالنى تفقد له انك ايشندن
دخى غفلت ايتميوب استعانه ومراجعته حاجت
براقمقسزين احبابنك ايشنه منتسز اوله رق
سعى وغيرتله انك ايشنى نفسنه وعائله سنه
تقديم ايتمكدر

لساناً معاونت

بوده بعضاً سويلمك وبعضاً سكوت ايتمكله اولور
سكوت طريقيله معاونت احبابنك احوالنى

تجسس ايتمامك يولده ويا سائر بر محلده
تصادف ايتديكى وقت روحه ثقلت ويرز
مناسبتسز سوزلره افتتاح كلام ايتمامك
واحبابنك توديع ايلديكى اسرارينى بشقه سنه
واخص اصدقاسنه بيله سويلمامك واحبابيله
بوزشسه بيله اسرارينى كيمسه يه فاش ايتمامك
احبابنك ويا اهل واولادينك ثنالرينه دائر
ايشتديكى سوزلرى سويليوب امر بالمعروف
ونهى عن المنكر درجه سنده اولوب سكوته
شرعاً رخصت اولميان وسويلمسى واجب اولان
درجه ده احبابنك ويا اهل واولادينك ذم
وقدحنه دائر بلديكى ويا ايشتديكى سوزلرى
احبابنك جانى صيقلسه بيله بو جهتكنديسنه

برنیوك ایولك وحقیقتده دوستلق واحبابلق
اولدیغندن كتم وسكوت ایتمیوب سویلملك
وبو درجه ده اولمیان بعض عیوب ومساویلری
دائر سوز سویلمامك وخلقدن بو مقوله
ایشیتدیكی سوزلری دخی حكایه ایتمامك
لازمدر چونكه انسانك كندی نفسنده ده
بكمیوب عاجز اولدیغی بعض خصلتی بولنه جغندن
احبابنده ده بولنه بیلور بونكله برابر هركسك
معایبی اولدیغی كبی محاسنی ده اوله جغندن
ومقصود اولان محاسنك مساوی یه غلبه سی
اولوب اویله هر صورتی مهذب ومكمل احباب
بولنه میه جغندن وبویله احباب آرایان
بوله میوب بالكلیه عزلت ایده جكندن ومكارم

اخلاق اصحابی ایسه محاسنه نظر ایدوب
بعض معایبی كورمیه جكندن محاسنی مساویسنه
غالب اولان احبابده سالف الذكر نهی
عن المنكر درجه سنده اولمیان بعض مساویسندن
طولایی استثقال ایتمیوب توقیر واحترامیله
برابر مساویی ذكر حرام اولان غیبتدن
اولمغله احتراز لازمدر

لسانا معاونت

احبابه دائما التفات واظهار محبتله احوالنی
استفسار ایتمك واحبابنك موجب مسرتی
اولان احوالده اظهار مسرت ایتمك واحبابنك
عقل ودرایت وعلم وفضیلت وخط وكتابت

وتألیف وصنعته دائر محاسننی سویلمك واهل
واولادینك بو مثللو محاسننی سویلیوب ثنا ایتمك
واحبابنك بلمیه رك مألوفی اولان بعض معایبنی
اخطار ایتمك واحبابنك بلدیکی وطبیعتنه
مغلوباً ترك ایده مدیکی بعض معایبنی احبابی ستر
ایتدیکجه آنی اظهار ایتمیوب سکوت ایتمك و
احبابنك اظهاری تقدیرنده تلطف ونصیحتله
تعریض ویا تصریحله وازگچورمك طبعنه مغلوباً
اصرار ایدوب ترك ایده میه جکی ونصیحتك
حکم وتأثیری اولمیه جغی معلوم اولورسه
سویلمیوب سکوت ایتمك اولادر

قلباً معاونت

احبابنك کندی حقنده اولان تقصیرینی عفو
ایتمك ومخل دیانت بر معصیتی ارتکابی کوریلورسه
تلطف واخلاص قلب ایله هر درلو نصایحله
مألوفندن وازگچورمکه وصلاح حال وورعنه
سعی وغیرت ایدوب بونده دوام واصرار ایدرسه
صحابهٔ کرام وتابعین رضوان الله علیهم اجمعین
حضراتی بیننده ادامهٔ الفت وقطع صحبت
خصوصنده اختلاف اولنوب صحابهٔ کرامدن
ابوذر رضی الله عنه حضرتلری احبابه حب فی الله
ایله محبت اولنه رق عقد اخوت اولندیغی کبی
معصیتی ارتکاب واصراری سببیله ده بعض

فی الله ایله بغض اولنه رق قطع الفت اولنور
دیو قطع الفتی و ابو الدرداء حضرتلریله صحابه
کرامدن بر جماعت علیه رضوان الله علیهم
اجمعین حضراتی بر دفعه اعوجاج ایدن احباب
دفعهٔ ثانیه ده مستقیم اوله جغندن ادامهٔ
صحبتی ترجیح بیورمشلردر

قلباً معاونت

کندی نفسنه و اولاد و عیالنه لایق کوروب
اخلاصله ایتدیکی دعوات خیریه یی احباب
و تعلقاتی حقنده ده دریغ ایتمیوب حیات و مماتنده
دعوات خیریه سنه مواظبت ایتمکدر

قلباً معاونت

ما دام الحیات احبابنک محبت و اخلاصنده
ثبات ایدوب بعد الوفات اولاد و اصدقاسی
حقلرنده محبت و حقوق اخوته رعایت ایتمکدر

قلباً معاونت

احبابنه کلفت و مشقتی موجب اولان بر شی
تکلیف ایتمامک و جاه و مالندن استفاده ایتمامک
و کندی حقنده توقیر و تواضع و تفقد احوال کبی خصوصاتی
تکلیف ایتمیوب محبت خالصه ایله لله اوله رق
احبابنک دعا و شرف صحبتیله تشرف ایدرک تقرب
الی الله وسیله سیله احبابیله دیانتنه استعانه در

خاتمهٔ آداب مجالسدن بر نبذه

جمیع امورده وسط و معتدل بر حال اختیار
اولنوب تواضع خصوصنده دخی ذلت و وقار
خصوصنده کبر و عظمت درجه سنه
وارد رمقسزین متوسط و معتدل بر حالده
هر کسه توقیر و حرمت و رعایتله معامله جمیله
کوسترمك ناس ایله حسن معاشرته وسیله در

اثنای مصاحبتده منظوم و مرتب اوله رق کوزل
سوز سویلمك و کوزل سوز سویلینوری ایکن
دکله مك و اویله فوق العاده اظهار تعجب ایله
اعادهٔ کلام ایتدیرمامك و مضحك حکایه لر
نقل ایتمامك و تألیف و تصنیف و اشعاری کبی
شیلردن بحث ایتمامك و بر مجلسه داخل اولدیغی
زمان سلام ویروب او وجهه تشریف بیورانلری
راحتسز ایتمیه رك تواضعله خالی و مناسب
بر یرده اوطورمق و یاننده کی ذاتدن بدأ ایله
التفات ایتمك آداب مصاحبت
و مجالسدندر

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı: Hacı Mahmud
Yeni Kayıt No: 2085
Eski Kayıt No

مطبعهٔ عثمانیه ده طبع اولنمشدر .